

SLOVENSKI UČITELJ

GLASILO SLOVENSКИH
KRŠČANSКИH UČITELJSКИH
IN KATEHETSКИH DRUŠTEV

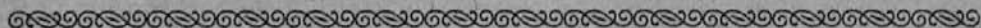

Bogu srce
mladini ljubezen
domovju zvestobo

L. XVIII. ♦ 1917 ♦ ŠTEV. 6.

Vsebina:

Kjer je Peter, tam je cerkev. Katehet P. Regalat Čebulj	121
Pedagoška premišljevanja učitelja Samotarja. Poročnik nadučitelj Fr. Samec	124
Krenimo na nova pota. J. Polák	127
Pouk slaboumnih otrok. Anica Lebar	130
Zagonka. A. Č.	132
Katehetski vestnik :	
Katehetsko gibanje	134
Katehetske beležke	135
Zgledi, uporabni pri katehezi	137
Učiteljski vestnik	138
Naša zborovanja	139
Vzgoja	140
Raznoterosti	142
Slovstvo in glasba	144

»SLOVENSKI UČITELJ« izhaja sredi vsakega meseca. Celoletna naročnina 4 krone. (Naročnina in članarina za »Slomškovo zvezo« 5 K; naročnina in članarina za »Društvo slovenskih katehetov« 5 K; naročniki, ki so člani obeh društev, plačajo 6 K.) Spisi in dopisi se pošiljajo uredništvu do 4. vsakega meseca. Reklamacije, naročnino, dopise sprejema uredništvo »SLOVENSKEGA UČITELJA« V LJUBLJANI.

Urednika : A. ČADEŽ, katehet v Ljubljani, in FR. JAKLIČ, nadučitelj, drž. in dež. poslanec. Oblastem odgovoren IVAN RAKOVEC. Tisk Katoliške tiskarne.

SLOVENSKI UČITELJ

GLASILO SLOVENSkih KRŠČANSKIH UČITELJSKIH IN KATEHETSkih DRUŠTEV. ■ LAST „SLOMŠKOVE ZVEZE“ IN „DRUŠTVA SLOVENSkih KATEHETOV“.

L. XVIII.

ŠTEV. 6.

V LJUBLJANI, DNE 15. JUNIJA 1917.

Kjer je Peter, tam je cerkev.

Kateheza — po obravnavi v katehetskem društvu. — P. Regalat Čebulj.

Uvod. Zadnjič ste se učili, kako je Jezus Kristus ustanovil sveto cerkev, ki mora trajati do konca sveta. Poleg Kristusove cerkve je sčasoma narastlo še veliko drugih verskih družb, ki se tudi imenujejo krščanske cerkve. — Kdo more kakšno tako imenovati? ... (Pravoslavna cerkev, razne protestantske družbe...) Vsaka izmed njih trdi, da je prava Kristusova cerkev. Ker je pa Jezus ustanovil le eno cerkev, more biti prava samo ena.

Napoved smotra. Mi sicer verujemo, da je samo katoliška cerkev prava Kristusova cerkev; toda, ako bi vas vprašal, zakaj to verujemo, bi najbrž ne znali odgovoriti. Glejte, naša cerkev je zato edino prava Jezusova cerkev, ker je postavljena na apostola Petra. Da vam bo ta resnica jasna, vam jo hočem zdajle bolj natančno razložiti.

Dokazovanje. 1. Jezus Kristus je postavil svojo cerkev na sv. Petra.

a) Obljubil mu je, da bo nanj postavil svojo cerkev. Takole mu je dejal: »Ti si Peter (skala), in na to skalo bom zidal svojo cerkev, in peklenska vrata je ne bodo premagala.« (Mat. 16, 18.) Kar je Jezus sv. Petru obljubil, to je tudi izpolnil. Kristus je namreč neskončno zvest. Vsako dano besedo izvrši. Ker je torej obljubil sezidati svojo cerkev na apostola Petra, zato jo je nanj tudi res postavil.

b) Gospod primerja svojo cerkev poslopju. Poslopje zidamo na podlagi ali temelju. Enako je tudi Jezus postavil svojo cerkev na apostola Petra kot na temelj. Vsako poslopje mora imeti svojo podlago. Brez nje bi se moralo podreti. Torej sta poslopje in temelj nerazdružljiva. Prav tako mora tudi cerkev imeti podlago, ta je pa sv. Peter. Brez njega ne bi mogla obstati. Zato se tudi Peter in cerkev ne dasta ločiti. Kakor je torej hiša tam, kjer je temelj, tako je tudi cerkev tam, kjer je apostol Peter.

Na koga je Jezus postavil svojo cerkev? ... S katerimi besedami mu je to obljubil? ... Kaj je apostol Peter za sveto cerkev? ... Kje bomo iskali Kristusovo cerkev? ...

2. Cerkev mora stati na apostolu Petru do konca sveta.

a) Kako dolgo mora trajati sveta cerkev? ... Ako bo stalo poslopje do konca sveta, mora biti trajen tudi njegov temelj. Zakaj poslopje in temelj sta neločljiva. Cerkev bo pa trajala vedno. Gospod je dejal, da bo pri nji do konca sveta. Obljubil ji je tudi, da je vse moči pekla ne bodo zmagale. Ako se torej cerkev ne bo nikdar porušila, mora stati zmeraj tudi podlaga, na kateri je sezidana. Kakor je določil Jezus — je temelj apostol Peter. Zato mora biti v pravi Kristusovi cerkvi vedno tudi sv. Peter. Kjer je Peter, tam je tudi cerkev. Brez apostola Petra ni prave Kristusove cerkve.

Kako dolgo bo trajala cerkev? ... Kdo je njen temelj? ... Koliko časa mora stati na apostolu Petru? ...

b) Sv. Peter, ki je nanj Jezus sezidal svojo cerkev, je šel po prihodu Svetega Duha v Rim. Ko je pa tamkaj umrl, so mu izvolili naslednika. Le-ta je bil, kakor poprej sv. Peter, rimski škof. Obenem je bil pa tudi skala ali vidni poglavar vse cerkve. Po smrti tega so zopet izvolili naslednika. Tudi ta je bil prav to, kar njegov prednik, namreč rimski škof in temelj ali vrhovni predstojnik Kristusove cerkve. Tako se je godilo do zdaj in se bo ponavljalo do konca sveta. Vsakokratni rimski škof, ki se imenuje tudi papež ali sv. oče, je torej pravi naslednik apostola Petra. Papež je za Kristusovo cerkev prav to, kar je bil za njo sv. Peter. Kakor je bil apostol Peter temelj, na katerem je počivala cela cerkev, tako je tudi rimski papež podlaga, na kateri temelji ali stoji Jezusova cerkev. Rimski papež je torej v resnici Peter, t. j. skala. Zato je tudi prava Kristusova cerkev le tista, ki temelji na tej skali.

Kdo je naslednik apostola Petra? ... Kako dolgo mora imeti prava Kristusova cerkev rimskega papeža? ... Kje je torej Jezusova cerkev? ...

3. Sv. Petra ali njegovega naslednika ima samo katoliška cerkev.

Pojdimo iskat apostola Petra! V kateri krščanski cerkvi je zdaj? — Tista, ki ga ima, je prava Kristusova cerkev. Kakor že veste, se nazivajo sledeče cerkve krščanske: katoliška, razkolna ter razne protestantske verske družbe. Kje je sv. Peter?

a) Začnimo s protestantskimi verskimi družbami. Ali imajo apostola Petra? Poglejmo! Sv. Peter, ki je nanj postavil Jezus svojo cerkev, je bil njen vidni poglavar. Kdo so pa temelji ali predstojniki raznih protestantskih verskih družb? ... Deželni knezi. Ali so pa ti tudi nasledniki apostola Petra? ... Nikakor ne! Saj tega niti protestantje sami ne trdijo. Protestantske cerkve torej nimajo sv. Petra, ali nimajo poglavarja, ki bi bil naslednik apostola Petra. So li prava Kristusova cerkev? ... Ne! Zakaj ne? ... Iz mnogih vzrokov. Zlasti zato ne, ker nimajo sv. Petra.

Kdo so poglavarji protestantske cerkve? ... Ali so ti nasledniki apostola Petra? ... Ima li protestantska cerkev sv. Petra? ... Je li prava Kristusova cerkev? ...

b) Zdaj si oglejmo razkolno ali pravoslavno cerkev, ki se je sčasoma razcepila v mnogo cerkva. Sem prištevamo rusko cerkev, potem novo-grško, srbsko, romunsko, bolgarsko ter črnogorsko. Ali imajo razkolne

cerkve apostola Petra? Vprašajmo jih! Kdo je podlaga ali poglavar teh cerkva? Navadno nadškof ali metropolit glavnega mesta dotične dežele, po kateri se cerkev imenuje. Ali so morda ti nadškofoje nasledniki apostola Petra? Ne! Nihče med njimi tega o sebi ne trdi. — Kakor smo videli, razkolna cerkev sv. Petra nima. Ali torej more biti prava Kristusova cerkev? ... Ne! Zakaj ne? Zato ne, ker nima apostola Petra.

Kdo so poglavarji pravoslavne cerkve?... Ali so ti nasledniki sv. Petra?... Ima li pravoslavna cerkev apostola Petra?... Je li prava Kristusova cerkev?...

c) Ostane še katoliška cerkev. Ali ima le-ta apostola Petra? Kaj nam odgovarja cerkev sama? Kdo je njen temelj ali poglavar? Rimski papež. Čigav naslednik je pa rimski papež?... Ker je rimski papež naslednik apostola Petra, je za katoliško cerkev toliko, kakor sv. Peter. Ker ima katoliška cerkev papeža, ima tudi apostola Petra, ki v svojih naslednikih zmeraj živi.

Videli smo, da nima nobena druga krščanska cerkev apostola Petra, kakor samo katoliška. Kaj sledi iz tega? ... Resnica, ki jo vsi trdno verujemo, da je edino katoliška cerkev — prava Kristusova cerkev!

Kdo je poglavar katoliške cerkve?... Čigav naslednik je papež?... Ima li katoliška cerkev sv. Petra?... Kaj sledi iz tega?...

Ponovilo. Danes smo se učili, da je Jezus postavil svojo cerkev na apostola Petra. Po Kristusovi volji mora njegova cerkev na tej skali ostati do konca sveta. Torej je le tista cerkev prava, ki ima za svojo podlago sv. Petra, oziroma njegovega naslednika rimskega papeža. Na apostolu Petru ali na rimskem papežu stoji edino le katoliška cerkev. Zato je samo katoliška cerkev — prava Kristusova cerkev. Kjer je Peter, tam je tudi cerkev!

Uporaba. Držimo se sv. očeta! Kaj se to pravi? Držimo se ga, ako ga spoštujemo in ubogamo. Dober katoličan bo govoril o svetem očetu vedno le z največjim spoštovanjem; branil ga bo pred sramotilci. Ne pozabimo, da je papež namestnik samega Jezusa! Ubogajmo ga tako, da se ravnamo po njegovih nasvetih in odredbah. Kaj sv. oče želi in ukazuje, vse to slišite v cerkvi in v šoli. Dokler se sv. očeta držimo, smo v pravi cerkvi. Kdor se od njega loči, zapusti Jezusa. Sv. očeta moramo pa tudi ljubiti. Molimo zanj vsaj nekoliko pri vsaki sv. maši, podpirajmo ga z miloščino, kajti sv. oče potrebuje za vlado Kristusove cerkve tudi denarnih sredstev, ki mu jih pošiljajo dobri katoličani vsega sveta — kot Petrov novič. Karkoli storimo za sv. očeta, je Jezusu gotovo tako všeč, kakor če bi njemu storili.

Pedagoška premišljevanja učitelja Samotarja.

Poročnik nadučitelj Fr. Samec.

(Dajje.)

Torej zemljepisje, ker smo že pri tem. Ko sem jaz hodil v šolo, smo začeli s solncem, luno in zemljo, vzeli dele sveta, Evropo, Avstrijo in slednjič Kranjsko. In to vse v zadnjem razredu. Res je, da ni bilo naše znanje Bog vé kako popolno, toda vsaj boljši učenci so se naučili toliko, da so imeli nekaj pojma o zemljepisju, nekateri so vedeli celo mnogo. Šolniki trdijo, da se mora začeti s tem, kar je otrokom bliže, z domačim krajem. Dobro, tega nihče ne taji. Začnimo torej z domovino, toda ne obravnavajmo je tako dolgo, da se iz tvarine blato dela, in ne obtičimo potem v tem blatu! Na koliko šolah po deželi pa pogledajo učenci čez mejo kranjske dežele — ali recimo Avstrije?

Zadnjič, ko je izbruhnila vojna z Romunijo, pride neki brihten fant izmenjat črevlje v skladišče. »Kje si hodil v šolo?« ga vprašam. »V K.« »Potem si pa učen; si hodil tudi v četrti razred?« »Tudi.« »Povej mi torej, kje je Bukarešt!« »Teга pa ne vem.« »Ne veš, da je to glavno mesto Romunije? Kje pa je Romunija?« »Teга se nismo učili.« »Kje je Bern, Madrid?« Nič. »Torej mi boš povedal, kje je Metlika.« »Mesto na Belokranjskem.« »Kje je Motnik?« »Na Gorenjskem blizu štajerske meje.« Potrepal sem ga po rami in mu rekel: »Si že priden fant, vidim, da si se dobro učil, toda šola je bila neumna.«

Torej on vé, kje je Motnik! Tudi jaz vem, še iz ljudske šole vem, da je to trg na Gorenjskem. A pozneje nisem nikdar več nič slišal o njem. Spominjam se tudi ne, da bi bil kdaj kak dopis videl iz Motnika v tem ali onem časniku. Imenovali smo ga pač, da je bilo število trgov popolno. To je bilo v stari šoli. Toda sedaj, ko se poučuje vse bolj temeljito, ga otroci gotovo bolj poznajo. Škoda, da nisem vprašal fanta kaj več o tem trgu. Povedal bi mi bil n. pr., kolikorazredna šola je tam, kako se pišeta gospod župnik in gospod nadučitelj, in še več drugih zanimivosti bi bil lahko izvedel od njega.

Ko prekladam stare črevlje, kape in drugo erarično blago, mi vedno kaj roji po glavi, in včeraj sem si izmislil učni načrt, po katerem bom poučeval zemljepisje, ko pridem zopet v šolo. Poučujem navadno zadnja dva letnika v III. razredu. V II. razredu so otroci že čitali berilni sestavek »Ob potoku«, kjer je jako lepo opisano, kako se otroci igrajo z babico: Eden vrže v vodo vejico, ki plava s potočkom dalje, dela družbo ribicam, pride v reko in slednjič v morje. Kaj se potem zgodi z njo, je postranska stvar, kar se vodovja tiče, pa so otroci dovolj podkovani. Ravno tako so se naučili strani sveta, razločevati goro od doline in sploh vsega, kar potrebujejo pri zemljepisju.

Začel bom torej lahko takoj s Kranjsko deželo. Vzel jo bom temeljito, ker bi bil rad enkrat pohvaljen od nadzornika, toda skušal bom vzeti še kolikor mogoče mnogo drugih avstrijskih deželâ. Drugo leto bom to

tvarino kratko ponovil, potem pa takoj začel z drugimi avstrijskimi deželami. Na ta način bom hitro gotov z Avstro-Ogrsko. Potem vzamem ostalo Evropo, še druge dele sveta in slednjič celo zemljo kot kroglo, solnce, luno in zvezde.

Gotovo se bo marsikomu čudno zdelo, da polagam tako važnost na sukanje zemlje okrog solnca. Temu povem odkrito in prav lahko mi verjame: Metlika, Motnik in še Višnja gora zraven, vsi ti kraji niso vredni toliko kakor ona lepa premišljevanja, ki sem jih imel kot učenec ljudske šole o tem predmetu. Vlezel sem se v travo in strmel v nebo. Čutil sem, da mi je blizu Veličanstvo božje, pobožnost mi je legala v srce in nagajivi razposajenec je postal krotko jagnje. O, tudi stara šola je vzgajala!

Tretje leto bom začel zopet od kraja. Na ta način imam učni načrt za dve leti. — Kaj pa tisti učenci, ki bodo hodili v III. razred samo eno leto? Odgovor je čisto preprost. Tisti, ki ujamejo prvo polovico, se ne morejo prav nič pritoževati, kajti naučili se bodo toliko, kolikor je pač navada po naših šolah. Onim, ki se bodo učili drugo polovico, pa je samo čestitati, slišali bodo mnogo zanimivejše stvari; s Kranjsko se bodo že še seznanili, kolikor se še niso. Sploh pa so učenci sami krivi, če jim ostane za zadnji razred samo eno leto. Vsak pameten in priden učenec hodi v zadnji razred dve, dostikrat še več let. In slednjič, vsi ne morejo izstopiti enako učeni iz šole. Koga bodo pa potem za župana izvolili, ko odrastejo?

Podobno je z zgodovino. Tudi v tem predmetu bi bilo mogoče doseči toliko, da bi imeli otroci nekaj pojma o zgodovini. V zgodbah svetega pisma pri verouku so dobili že nekaj podlage. Slišali so o stvarjenju sveta, o babilonskem stolpu, kako so se ljudje razkropili po svetu; dalje so slišali o Egipčanih in drugih starih narodih in slednjič o Rimljanih. Tu naj bi posegla naša zgodovina vmes in kaj več povedala o teh narodih.

Kak šolnik (ta izraz mi jako ugaja) bo gotovo vzdihnil, če bo čital ta odstavek: »Ta človek je znorel. Sedaj ob svetovni vojni nam pravi kaj takega!« Ne, še sem pri pravi pameti. Ali so Rimljani otroku res tako daleč? Saj niti apostolske vere ne more zmoliti, ne da bi se dotaknil njihove zgodovine. In ravno v tem tiči vablјivost za otroke, da bi kaj več vedeli o tem ljudstvu. Dà, trditi si upam še več. Stari narurni narodi so našim otrokom veliko bližji, nego današnji komplicirani svet. Ako vidiš mladega razposajenca s »pračo« v roki, ali ga ne zamenjaš lahko z mladim divjačkom? Toda po pedagoškem principu »od znanega do neznanega« bi se morala zgodovina začeti pri starih narodih.

Toda res, skoro bi bil pozabil! Vojska je! Izvedel sem, da je dobil moj prijatelj P. od nadzornika pohvalno priznanje, ker je jako spretno — kakor znajo pač samo dobri učitelji — vpletel svetovno vojno ne samo v zemljepisni in zgodovinski pouk, temveč tudi v računstvo, petje, jezikovni pouk in sploh v vse druge predmete.

Že beseda »vojska« sama napravi na otroško srce poseben vtis. Spominjam se, kako smo z odprtimi ustmi poslušali učitelja v šoli, ko nam je pravil o turških vojskah. Stiskale so se pod klopjo mlade pesti: tudi jaz bi se vojskoval proti sovražniku in branil domovino. Kako sem bil ganjen, ko

smo se učili ono pesem: »Tam za turškim gričem...« Pri kitici: »Žena, tvoja roka...« so mi začele teči solze po licih, tako se mi je smilila uboga reva.

Sedaj ima skoro sleherni otrok očeta, enega ali več bratov v vojski, če že ni ubit ali ujet. Doma prikriti in neprikriti vzdih, če mati ni lahko-mišljena ali otopela. Doma vojska! Pogovori s sosedo: o vojski. Otrok pride v šolo. Vojska! Topovi grme, v kot prileti granata, pod stropom se razpoči šrapnel, nad šolo plove zrakoplov, ki meče bombe, strojnice reg-ljajo, puške pokajo... Hura! Naskok! Ročne granate padajo v izkopane jarke, bajoneti se zabadajo v telesa borilcev, smrt ima bogato žetev... Vmes pa otroški glasovi: Severovzhodna bojna črta se razteza... Zračna črta do soške fronte znaša... Ubogi otroci! Že leto in dan v tem ognju! Dobro, da so postali ravnodušni za vse, drugače bi se jim morali zmešati prenapeti možgani. Slišati morajo že kaj posebno groznega, da se pokaže za trenutek na obrazu senca prestrašenosti ali čuje vzklik začudenja.

Velika napaka ljudske šole bi bila seveda, ako bi se nič ne zmenila za to tragedijo Evrope. Ob vsaki ugodni priliki — in teh se nudi več kot dovolj — naj bi učitelj mimogrede omenil to ali ono iz vojske, kar je primerno za otroke, in jih opozoril na veliki čas, v katerem živimo. Toda čemu to neprestano obravnavanje vojske? Da bi jo otroci razumeli? Ljudje, ki se prištevajo med izobražence, morajo jako pazljivo zasledovati dogodke in čitati časopise, da jim posveti zdajpazdaj kak žarek v to veliko zagonetko. Ali je vojska tako primerno vzgojno sredstvo? Menda tudi ne. Torej čemu?

Predvsem je naloga ljudske šole, dati otrokom izobrazbo, da bodo enkrat razumeli kolikor mogoče tudi to vojsko. In to izobrazbo dá poznavanje zgodovine. Poučevati bi se pač morala kakor se zgodovina poučuje. Učitelj ima pri rokah kot kašipot zgodovinsko knjigo, ki jo je rabil v pripravnici. Nekaj imajo otroci v čitanki, važnejše stvari bi si napisali v posebne zvezke in se jih naučili. Avstrijska zgodovina naj bi se poučevala od njenega začetka. Obrisi bi si otroci lahko zapomnili, da bi ga znali tudi povedati. Sploh pa, ali morajo otroci res znati vse tudi povedati, kar slišijo v šoli?

Zlasti pri zgodovini nam je učitelj mnogo pravil. Radi smo ga poslušali in tudi čutili dogodke in zvezo med enim dogodkom in drugim. Seveda, ako bi nas bil začel učitelj izpraševati o tem, kar nam je pripovedoval ravno prej, bi mu bili znali malo povedati. Toda oni občutek nam je ostal. Ali ni to nič vredno? Ali ima res samo to veljavo, kar otrok s plitvim razumom in brez čuta blebete? Zlasti sedaj, ko se ob vsaki priliki in nepriliki poudarja vzgoja v šoli? Koliko snovi dobé učenci na ta način za pogovore in razmišljanja!

Čudno je to! Reci šolniku, da se otroci v šoli pravzaprav malo nauče. Odgovoril ti bo: Šola ni učilnica, temveč vzgojevalnica. Ob drugi priliki ti bo zopet rekel: Za otroka ima le to svojo vrednost, kar zna tudi v pravilnem jeziku izraziti. Kako pa je potem to, da celó izobražen človek ne zna izraziti svojih najlepših čuvstev?

Gotovo bi se moral pri zgodovinskem pouku vpoštevati zlasti kulturni napredek. Ko bi otroci — čeprav bolj površno — zasledovali, kako se je človeštvo trudilo, da je prišlo do sedanje visoke stopinje omike, potem bi se dalo tudi o svetovni vojni drugače govoriti z njimi. Občudovali bi predvsem velikanski napredek tehnike kratkih zadnjih let. Sedaj pa jim govóri še toliko o skrivnostnem veličanstvu te vojske, jim malo pomaga, ako ne poznajo niti Napoleonovih časov.

Sicer pa poglejmo malo po svetu, kako delajo drugi ljudje. Poglejmo časopise: ob tej velikanski vojni vedno in vedno najdemo »listek«, ki nam pripoveduje, kako so se vršili boji na tem in tem kraju v davno minulih časih. Če to zanimlje odrasle ljudi, zakaj bi otrok ne?

Ljudska šola naj bi nudila neko splošno, čeprav majhno izobrazbo, ki bi bila podlaga za poznejše izobraževanje. Šolniki mislijo, da je najbolj pripravno in se mnogo doseže, če se z učenci obravnavajo takozvani aktualni dogodki, češ, to jih zanimlje in je obenem dobro, če vedo, kaj se godi po svetu. Ta vrsta vzgoje se mi zdi precej materijalna, vendar naj bi bilo, ko bi se stvar prijela na pravem koncu. Kako pa se obravnavajo danes aktualni dogodki? Potom časopisja. Torej časopis v šolo, učenci se bodo navadili čitati in dobro informirani bodo. Metodiška obravnava aktualnih dogodkov pa se mi zdi absurdna. (Dalje.)

Krenimo na nova pota.

Nadučitelj J. Polák.

(Dalje.)

O pouku nemškega jezika. Na naših štiri- in večrazrednih ljudskih šolah je predpisan ta pouk od 3. šolskega leta dalje; radi tega sem se ga dotaknil tudi, ko sem govoril o 3. šolskem letu. Marsikaj, kar sem povedal tam, velja tudi za zadnja tri šolska leta. Zapomnimo si pred vsem, da se še nihče ni naučil tujega jezika iz samih knjig. Torej prvo, kar moramo vpoštevati tudi v zadnjih treh šolskih letih, so govorne vaje. Nobena ura, posvečena pouku nemškega jezika, naj ne mine brez govornih vaj; vsaj četrt ure jim moramo privoščiti od vsake ure, ki je določena za pouk nemškega jezika. Ne mislim pa samo govornih vaj, ki se oklepajo tesno učne snovi, temveč v mislih so mi tudi govorne vaje, vzete iz življenja in prirejene takó, da jih otrok pozneje v življenju tudi lahko uporabi. Seveda brez temeljite priprave, t. j. sestave snovi za govorne vaje, si uspešnega pouka ne moremo prav misliti. Učitelj naj se ozira posebno na one momente, ki bodo nekoč v življenju odločilni. Da bo uspeh boljši, ne sme siliti v ospredje sam, temveč otroci sami se morajo pogovarjati med seboj. Mogoče je to šele tedaj, ko jih je učitelj za take pogovore pripravil. Učitelj naj pazi, da govori med poukom nemškega jezika tudi sam pravilno in uporablja materinščino samo tedaj, če mu brez nje res ni mogoče izhajati. In če je bil pouk v 3. šolskem letu pravilen, doneso otroci v 4. šolsko leto že tolik zaklad besedi in stavkov, da ni nemogoče učiti tako, kot sem omenil zgoraj.

Nekaj novega je v 4. šolskem letu branje nemških pisanih in tiskanih, črk. To naj se izvrši počasi in temeljito, zakaj naglica bi imela nepovoljne posledice. Nikdar naj ne preide učitelj k novi vaji, če prejšnja ni še dovolj navežbana. V zadnjih treh šolskih letih je treba prav posebno paziti na natančno izgovarjavo samoglasnikov, dvoglasnikov, preglasnikov in soglasnikov. Učitelj, ki je v tem oziru površen, ne bo mogel tega nikdar več popolnoma nadomestiti. To zatrjujem, ker me je poučila bridka izkušnja. Početne vaje morajo brati učenci tako gladko, kot bi jih znali naizust. Za vadbo nemškega govora tudi ni brez pomena branje v zboru; vpliv boljših na slabše je pri tem zelo močan. A učitelj mora zborovo branje znati voditi, naj že z otroki sam bere ali pa samo taktira.

Nemško pravopisje je tudi v zadnjih treh šolskih letih navezano več ali manj na prepisovanje in na narek. Posebno prosto se otroci še ne morejo gibati. A toliko se že tudi tu lahko doseže, da prepisujejo po spominu to, kar so se naučili naizust, oziroma da sestavljajo preproste stavke za narek sami. Po spominu napisano morajo popraviti iz knjige; to pa, kar so sestavili sami, se popravi medsebojno. Seveda popolna ta poprava ne bo, zaraditega se mora učitelj tudi tu oddelkoma (t. j. pri najboljših, dobrih in slabih) uveriti na lastno oko, kako in kaj, in potem popraviti z maso, bodisi ustno, bodisi na tabli; ravna se to po napakah.

Taka in podobna samostojnost privede otroke tekom let do več ali manj prostega spisja, tako da morejo sestaviti spisno vajo na skrbno stavljen vprašanja sami.

Slovnica. Snov je prav skopo odmerjena, pa je tudi prav tako. A to malo, kar nudimo v zadnjih treh šolskih letih, morajo otroci umeti in uporabiti za prakso. Kaj pomaga, če ti znajo zdrdrati nekaj pravil! Otroci naj umejo predvsem sledeče: Iz česa sestojе stavek, beseda in zlog? — S kako začetnico pišemo prvo besedo v stavku? — Kaj stavimo na koncu stavkov? — S kakšno začetnico pišemo po teh znamenjih? — Kaj so samostavniki? — S kako začetnico pišemo samostavnike? — Določne in nedoločne člene. — Kaj je glagol? — Glagolova sprega v glavnih časih. — Osební in posestni zaimki. — Ednina in množina samostavnikov in tozadevne končnice. — Nekateré sestave in izpeljave samostavnikov in tozadevne končnice. — Pridevnik. — Glavni števniki. — Predlogi s 4. in 3. sklonom. — Sklanjatev samostavnikov in pridevnikov. — Stopnjevanje pridevnikov.

Iz stavkoslovja naj se doseže toliko, da bodo umeli razširjeni stavek. In ob razpredeljevanju stavka naj se že dobljena snov premlati, t. j. kaže se naj, kako se dá priučeno praktično uporabiti. Priporočal sem že pri slovenski slovnici (kar velja tudi za nemško), naj prične učitelj ob razpredelbi stavka z določnim glagolom, t. j. najkrajšim stavkom, in ga z vprašanji: Kdo? — Kaj? — Kakšen? — Kje? — Kdaj? — Zakaj? — Kako? — razširi v toliko, da koncem 6. šolsk. leta razširjeni stavek učenci res umejo. Potem jim ni treba še posebnih ur, da bodo mogli napraviti izpit za srednjo šolo. Vem, da ljudska šola nima namena, pripravljati za srednjo šolo, toda kljub temu lahko nudi toliko, da bi bili vsaj boljši sposobni za sprejem.

Računanje. Zdi se mi potrebno, da izpregovorim jasno besedo o ustnem računanju v zadnjih treh šolskih letih. Res je, da računimo sedaj tudi v življenju vedno manj ustno in da je pisмено računanje veliko bolj zanesljivo nego pa ustno, a resnica je in ostane, da je ustno podlaga vsemu pismenemu računanju; zakaj, če ne znam ustno pravilno računati, mi tudi svinčnik, popir in kontrola na oči ne pomaga dosti. Torej ustno računanje je v ljudski šoli neobhodno potrebno, vaditi ga moramo s tako vnemo, da bodo napake skoro izključene. Govor mora biti ob računanju kratek, odločen, pravilen in jasen. Glavna stvar pri računanju je samostojnost; in te se privadijo otroci le, če res sami delajo. Če smo v tem oziru storili svojo dolžnost od 1. do 3. šolskega leta, imajo otroci pri računstvu s čistimi in imenovanimi števili že dokaj spretnosti. Na podlagi tega bi priporočal v zadnjih treh šolskih letih osobito sklepovno računanje. Noben dan ne sme miniti, da bi otroci ne imeli takih-le in podobnih računov:

A. Ustno računanje v obsegu štirih glavnih računskih operacij s čistimi števili se mora izvršiti vsekdar na podlagi že izdelane tabele, ki jo očrta učitelj na tabli. O tem sem že govoril v razpravi za prva tri šolska leta.

B. Za vadbo sklepovnega računanja, ki sem ga zgoraj posebno poudarjal, priporočam takele zglede:

1. $1\text{ hi} - 54\text{ K}$	2. $7\text{ a} - 210\text{ K}$	3. $8\text{ m} - 48\text{ K}$
8 » — ?	1 » — ?	5 » — ?
4. $8\text{ kg} - 5\text{ K}$	5. $36\text{ l} - 80\text{ K}$	6. $12\text{ kg} - 64\text{ K}$
32 » — ?	9 » — ?	36 » — ?

C. Priporočal bi za ustno računanje tekom zadnjih treh šolskih let tudi računanje za stavo, n. pr.: 1. Mislim si število. Če mu odštejem 8, dobim 32; katero število sem mislil? 2. Mislim si število. Če mu prištejem 9, dobim 4. mnogokratnik od 8; katero število sem mislil? 3. Mislim si število. Če ga pomnožim s številom 5, dobim 5. mnogokratnik od 10; katero število sem mislil? 4. Mislim si število. $\frac{1}{2}$ od njeja je s številom 6 razdeljno 4krat; katero število sem mislil? 5. Mislim si število. Število 8 je v njegovem 10. mnogokratniku 5 krat; katero število sem mislil?

Glavna opora vsakemu ustnemu računanju pa je disciplina. To doseže učitelj najlaže s tem, da zbere za tako in podobno ustno računanje zanimivo snov. Sestavljati je treba praktične račune, t. j. ozirati se morajo otroci na slučaje, zajete iz življenja. (Dalje.)

Pouk slaboumnih otrok.

Anica Lebar.

Pomožni razred.

Učni načrt za ljubljansko pomožno šolo je odobrila okrajna učiteljska konferenca ljubljanskega učiteljstva dne 25. maja 1911. Razdelitev je sledeča:

1. nižja stopnja (1. in 2. šolsko leto),
2. srednja stopnja (3. in 4. šolsko leto),
3. višja stopnja (vsa nadaljna šolska leta).

Predmeti pri pouku na pomožni šoli so: veronauk, nazorni in jezikovni nauk (na višji stopnji domoznanstvo), pisanje, računstvo, risanje, petje, telovadba, rokotvorni pouk in ročna dela.

Nižji stopnji je odmerjenih (pri normalnem pouku) 18, srednji 20 in višji 23 tedenskih učnih ur.

V e r o n a u k oskrbuje gospod katehet, ki poučuje na IV. mestni deški ljudski šoli.

N a z o r n i n a u k. Smoter temu predmetu je, da se učenci privadijo opazovati pojave in znamenitosti svoje okolice in domačega kraja ter se na višji stopnji seznanijo z ožjo domovino.

J e z i k o v n i n a u k. Smoter jezikovnega nauka je, da razumejo učenci govor v književnem jeziku in se morejo v materinem jeziku izražati ustno in pismeno.

P i s a n j e. Smoter pouku v pisanju je, da se učenci navadijo lepe ali vsaj lahko čitljive pisave.

R a č u n s t v o. Smoter: razumevanje in izvrševanje najnavadnejših računov iz vsakdanjega življenja; poznavanje in uporaba novcev, mer in uteži.

R i s a n j e. Smoter risanja je, da se učenci priuče upodabljati enostavne predmete svoje okolice v enostavnih oblikah.

P e t j e. Smoter: zbujanje in vežbanje čuta za glas.

T e l o v a d b a. Smoter: Pravilna hoja in stoja; urnost in gibčnost telesa. Pri ortopedični telovadbi odprava napak v držanju, hoji in stoji.

R o k o t v o r n i p o u k. Smoter: zbujanje in pospeševanje delavnosti, ročnosti in veselja do dela.

R o č n a d e l a. Kvačkanje, pletenje in šivanje.

Veronauk.

Ni mi namen pisati o važnosti tega predmeta, zdi se mi le potrebno poudariti, kako globoko vpliva veronauk tudi na te otroke.

Glavna naloga pri pouku slaboumnih je: blažiti čustva in srce, vnesti jih za vse dobro in lepo, vplivati na voljo tako, da se dvignejo iz nizke slabosti in strahopetnosti ter se samovoljno oklenejo čednosti ali vsaj stremijo za njo. Glavni smoter tega pouka je v z g o j n i. Učenec naj

potom nazornega nauka čuti v sebi nekak nagon, da dobro ljubi in za njim stremi, da sovraži zlo ter se ga varuje. To je našim otrokom še bolj potrebno nego normalnim. Saj ti, ki imajo zdrav razum, prejmo že takorekoč v materinem naročju prve in poglavitne nauke sv. vere; vedo kolikortoliko razločevati med dobrim in slabim in čutijo že v sebi nekako odgovornost za svoja dejanja. Slaboumní pa ne razpolagajo niti z najnavadnejšimi predstavami vnanjega življenja, kaj šele z abstraktnimi pojmi verstva. Za verski pouk na pomožnih šolah ni nikake dodobra preizkušene metode. Duševno stanje otrok vodi pri tem pouku veroučitelja in mu tudi odkazuje množino in globino snovi, ki jo ima predelati. Veroučitelji raznih pomožnih šol so po dolgoletnih izkušnjah podali marsikatero navodilo.

Verouk je ravno slaboumnim otrokom glavni steber, ki se ga oklepajo v življenju; saj jim je mirno življenje takorekoč že vnaprej odrečeno. V veri in v življenju po nji pa najdejo mirno zavetje, kamor se zatekajo v najtežjih urah življenja. Kolike važnosti je veronauk tudi za moralno življenje, ki ima ravno pri slaboumnih otrokih toliko sovražnikov!

Seveda se pokažejo v verski vzgoji nenormalnih otrok marsikatero zapreke, najsi bodo v bistvu teh otrok ali sploh v zunanjih razmerah. Razumevanje je zelo počasno in nepopolno; spomin malo zanesljiv, fantazija nezadostna ali pretirana, čuvstveno življenje malo razvito; volja ohlapna; brezbržnost za versko življenje zelo pogostna; pomanjkljivost resničnih dogodkov v njihovem življenju že kar navadna. K vsemu temu se pridružijo žalostne družinske razmere, ki pogosto razdero to kar šola s trudom sezida.

Cilj veronauku v pomožni šoli je bistveno isti kakor na normalni šoli, le pot, ki vodi do tega, je vsekako drugačna. Katehet si jo mora načrtovati sam in šele tedaj, ko je otroke spoznal in si sestavil nekako prognozo, koliko mu bo z vsakim posameznikom mogoče doseči. Saj stremi tudi veronauk — kakor vsi drugi nauki na pomožni šoli — za tem, da slaboumne otroke spravi kolikormoč na enako stopnjo z normalnimi, s katerimi žive skupaj kot družabna bitja.

Saj so pa tudi drugi predmeti od prvega do zadnjega vsi v službi krščanskega nauka. Vsak dogodek v otroškem življenju, vsako berilo, vsaka sreča ali nesreča, vse je pripravno, da se otrokom govori o Bogu, božji dobroti in ljubezni.

Kakor pri pouku iz drugih predmetov, tako in radi abstraktnih pojmov še mnogo bolj, je pri veronauku **nazornost prvi pogoj** za uspešen pouk. Katero pot si izbere, je seveda stvar kateheta. Nujno potrebno je, da njegova metoda izvaja vse abstraktno iz konkretnega, doživljenega, saj je vse mišljenje in notranje življenje slaboumnih navezано le na stvarno, zunanje. Prav za to mu dajejo cerkveni obredi dovolj snovi. Saj so ti slabiči, četudi odrasli, še vedno otroci trenutka in le to, kar je neposredno pred njimi, to jim je mikavno, za to se ogrevajo, to zasledujejo in tudi store. Velika množina snovi je za memoriranje izključena. Vsakdanje molitve, božje in cerkvene zapovedi, kratke

formule za obujenje vere, upanja, ljubezni in kesanja in molitve pri prejetju sv. zakramentov tvorijo glavno snov za memoriranje.

Katehet bo dosegel cilj, ki si ga je določil, ako si učence oddeli in razbere po zmožnostih, brez ozira na razred ali skupino, v kateri so pri drugih predmetih. Večkrat se namreč pokaže, da skupina, ki si jo je sestavil učitelj za navadne predmete, ne odgovarja otrokovi zmožnosti pri krščanskem nauku. Saj na pomožnih šolah tudi pri drugih predmetih izmenjavajo učence z ozirom na njihovo zmožnost (Wandersystem) v nižjo ali višjo skupino, n. pr.: učenec je vsled svoje zmožnosti v pisanju prideljen višji skupini, k računstvu pa prihaja v nižjo skupino, ker njegov številčni obseg odgovarja nižji skupini; redkeje se zgodi obratno, največkrat pri rokotvornem pouku.

Z ozirom na okolnost, da naši otroci po izstopu iz šole ponajveč doma in pri delodajalcih nimajo prilike, utrjevati se v verskih resnicah, sami pa vsled svoje nestalnosti v njih itak niso trdni, bi bilo želeli, da se tudi po izstopu iz šole zbirajo k ponavljalnemu krščanskemu nauku. (Dalje.)

Zagonka.

A. Č.

V človeškem življenju je marsikaj zagonetnega. Kjer in kadar so premise pravilne in v redu, bi moral dosledno slediti tudi pričakovani zaključek. Večkrat pa vendarle človeka vara, da zastoj išče zaželjenega cilja. S trpkostjo v srcu mora katehet večkrat okusiti in spoznati, da so se njegove upravičene nade razpršile v nič, da so se celó taki gojenci, ki smo nanje veliko dali, odtujili, postali mlačni, ali sv. Cerkvi celó nezvesti. Kje je krivda? Izjeme se povsod dobé, ali velikokrat se ne more govoriti samo o izjemah, marveč celó o pretežni večini. Odkod torej mlačnost in malomarnost v verskih rečeh? Zakaj so srca bolj zavzeta za denar, čast, za veselje, kakor za Boga in njegove zapovedi?

Nehote se človeku vriva vprašanje: Kaj pa, če ni tvoje poučevanje krivo, da vera temu ali onemu tvojih bivših učencev ni prva in glavna briga?! Ali naj mlačneže, malomarneže in mrtve zapišemo na tvoj račun?

Da imajo pri omenjenih žalostnih pojavih marsikaj na vesti razni činitelji, ki se pa v tej razpravi nanje ne oziramo, kdo bi tega ne vedel! Tu se hočemo omejiti samo na one momente, ki se tičejo verstvenega pouka.

Pri verstvenem pouku sodelujejo starši (rodna hiša), učiteljstvo v šoli in duhovniki.

Če v družini ni verstvenega življenja, se hitro napravi ledena skorja okrog otrokovega srca. Ako se otrok celó na lastne oči prepričuje, kako se v domači hiši teptajo z nogami božje zapovedi, ako mora čuti neprimerne, zaničljive opazke o veri, o sv. Cerkvi in njenih služabnikih, je že razrušen in izpodkopan temelj, ki bi se moglo nanj zidati varno po-

slojpe poštene vernosti. »Slabo drevo ne rodi dobrega sadu.« Ta božja beseda ima polno veljavo uprav pri vzgoji, zlasti še pri odgoji vernosti in verstvenega življenja.

Ako pa vsrkava otrok takorekoč z maternim mlekom vase tudi globoko vernost, ako ima v starših vedno pred seboj podobo prave pobožnosti, potem je temelj iskrene verstvenosti položen na skalo. Globoka vernost, ki je vcepljena otroku v rodni hiši, kljubuje tudi pozneje vsem nevarnostim. Duhovni pastirji store sebi in dobri stvari veliko uslugo, ako pri vsaki primerni priliki poudarjajo važnost verske vzgoje v družini ter čudovito moč, ki jo ima zgled staršev na otroke.

Pri verstvenem pouku sodeluje tudi učiteljstvo. Ako pride otrok v šolo k učitelju, ki sam nima bogve kaj vere, ali je pa hladen in mrzel v verstvenih zadevah ter se v verstvenem življenju kar nič ne izkazuje, tedaj je jasno, da v otroškem srcu ne bo zaplamtela ne verska gorečnost, ne navdušenje. Otrokovo srce je čuda občutljivo uprav v tem oziru.

S prav posebno veljavo stopa kajpada duhovnik kot veroučitelj pred otroke. Njega vidijo otroci na prižnici, vidijo ga pri oltarju v častiljivi mašni obleki, vidijo ga z Najsvetejšim v roki; — vse to dvigne duhovnika iz vrst navadnih ljudi, pa mu dá izredno moč in veljavo, ko nastopa kot učitelj verstvenih resnic; delo mu je olajšano, če se le tudi nekoliko potruji.

Toda resnega uvaževanja so vredne besede katoliškega pedagoga L. Kellnerja (Aphorismen zur Pädag., p. 154): »Uspeh pri krščanskem nauku je zagotovljen le, ako smatra katehet, ves prevzet in navdušen za svoj predmet, verstveni pouk kot nekako službo božjo ter se ga loteva s pravo pobožnostjo. Kakor hitro pa verstveni pouk odloži praznjo obleko in postane vsakdanje delo, je že izgubil pravo vrednost in pravo posvečenje za življenje.«

Način, kak o poučuješ, je za verstveno vzgojo in za ugoden uspeh dostikrat odločilne važnosti. Učiti brez prave metode je zelo nevarno, kajti dobra volja in dober namen je sicer nekaj hvalnega, a zaželjenega uspeha ni. Naj torej nihče ne zametuje metodičnih in didaktičnih pravil, kdorkoli se je lotil v šoli verstvenega pouka. Zgoraj navedeni Kellner navaja izjavo nekega svojega duhovnega predstojnika, ki je naravnost trdil, da je slaba učba (metoda) verstvenega pouka poglavitni vzrok, da se širi brezvernost, naj torej nihče ne misli, da bo naizustno memoriranje temu kaj odpomoglo.

To-le bi še poudarjali: Katehet naj se varuje, da ne bo suhoparen, puščoben, marveč poučevanje bodi privlačno, da se otroci ne bodo dolgočasili in z drugimi rečmi pečali. Pouk se tudi ne sme prevreči v pridigovanje. Malo, pa iskreno in pristrčno govoriti, zraven pa pustiti, da posegajo vmes z odgovori in vprašanji tudi otroci sami, to bolje učinkuje, kakor cela skladovnica gostih besedi, ki ne vnemajo.

Katehet naj se varuje, da ga ne prevlada nagla nevolja ali celó jeza, da ne bo izgovarjal žaljivih, bodečih izrazov, da ne bo kóga smešil ali

zaničeval. Nikdar ne uporabljati telesne kazni pri verstvenem pouku! Kadarkoli mora kaznovati, naj se spomni, kar je tako modro povedal nemški pesnik Fr. Rückert:

»Der Vater strafft sein Kind
und fühlet selbst den Streich;
die Härte ist ein Verdienst,
wenn dir das Herz ist weich!«

Vera in nrvnost, to sta dve dragoceni svetinjii, ki sta danes izpostavljeni vsem nevarnostim. Ali bo v bodoče kaj bolje? Komaj. Kako pa naj ostane doraščajoča mladina verna in nrvstvena, če iz domače hiše, če iz šole ne prinese globokovernega srca in gorke vneme za izpolnjevanje tega, kar vera zahteva! Kako neprijetno bi bilo, če bi si kdo moral očitati: »Tvoje hladno, površno in nemetodično poučevanje je krivo, da je ta in oni jel zanemarjati službo božjo, opuščati sv. zakramente, da je postal versko brezbrizen!« — Ako si pa mladino znal ogreti za dobro, ako si znal užgati ljubezen božjo in z njo veselje za službo in čast božjo, se vse to nikdar ne more popolnoma izgubiti, saj »adolescens iuxta viam suam, etiam cum senuerit, non recedet ab ea« (Prov. 22, 6).

Katehetski vestnik.

Katehetsko gibanje.

Mesečni sestanek katehetov dne 2. maja. »Katehetika« sem. prof. dr. Fr. Ušeničnika, ki je tiskana šele kot manuskript in v trgovini še ni na razpolago, vsebuje na 95 straneh neizčrpen zaklad, ki naj bi bil vsaj povečem last vsakega kateheta. Že enkrat nam je profesor dr. Demšar razkrival bogastvo te dragocene knjižice. Dne 2. maja smo se pod njegovim vodstvom dalje učili ter prereševali zlasti vprašanje o učni metodi, o analizi in sintezi, o razlaganju in dokazovanju pri katehezi.

V razgovoru se je poudarjala osobito važnost metodičnega pouka, ki naj se nikdar ne umakne preobširnemu izpraševanju ali drugemu zaposlovanju. Uspeh sicer ni odvisen od prevelike tankovestnosti za metodo, a dotični, ki bi metodično poučevanje in izbero primerne metode kratkomalo zavračeval in preziral, bi kazal graje vredno površnost, malomarnost in oholost. Zaradi tega uvažuj vsakdo naslednje pravilo: Prebiraj, študiraj in preiskuj pravila dobre katehetike ter skušaj to v dejanju izvršiti; do-

segel boš veliko, a kljub temu bo vse tvoje prizadevanje in ves uspeh še nepopoln.

Dne 6. junija smo pri skupni konferenci obravnavali tretji (zadnji) razdelek »Katehetike«, ki ima najvažnejšo vsebino: »Namen in pomen vzgoje srca«. V tem razdelku naštevava avktor številna vzgojna sredstva: molitev, verske vaje, služba božja, sveti zakramenti i. dr. V knjižici so v jedrnatih besedi zbrana vsa potrebna navodila in nasveti, ki naj se jih katehet oprime zlasti ko pripravlja mladino na svete zakramente. Gosp. avktor je modro vpošteval vse, kar se je pri katehetskih tečajih, zborovanjih in pomenkih poudarjalo, svetovalo, priporočalo. Vse je lepo združeno z vsestranskim vpoštevanjem cerkvenih odlokov in naredb.

Tudi pri živahni stvarni diskusiji po končanem referatu dr. Demšarja so gg. zborovalci marsikaj pripomnili, kar človek pri pouku tako hitro prezre. Skoraj splošno se lahko trdi, da se le preveč trudimo za umsko izobrazbo, premalo pa za vzgojo. Praktična

uporaba naj se pri nobeni katezezi ne zanemari. Mora pa biti res praktična in ne le splošna opazka iz navade. Praktična je uporaba na primer, ako otroci takoj med poukom ali po pouku sami ali s katehetom opravijo malo versko vajo, obudé čednost, ki naj bo sad dobre katezeze.

Pri pripravi na sv. zakramente se je priporočala tudi primerna resnost po pravilu »sancta — sancte...«

Molitev otrok naj bo pravilna, zbrana, iskrena. Lepo in spodbudno molijo otroci seveda večinoma le v tistih razredih, kjer jim je tudi učitelj (učiteljica) vzor pobožnega vzgojitelja. — Nekaj misli o obojnem predavanju prihodnjč.

Dve uri za verouk v 1. in 2. razredu dovoljeni. C. kr. deželni šolski svet za Kranjsko je sporočil knezoškofijskemu ordinariatu sledeče:

»Das k. k. Ministerium für Kultus und Unterricht hat mit dem Erlasse vom 13. Mai 1917, Z. 11.933, die Erhöhung des Lehrplanmäßigkeit für die 1. und 2. Klasse, beziehungsweise für das 1. und das 2. Schuljahr an den allgemeinen Volksschulen in Krain, für die Erteilung des katholischen Religionsunterrichtes festgesetzten Studenausmaßes, insoferne dieses nur mit einwöchentlicher Unterrichtsstunde bestimmt ist, nach Bedarf auf zweiwöchentliche Unterrichtsstunden genehmigt.

Eine Beeinträchtigung des Studenausmaßes für die übrigen Lehrgegenstände darf infolge dieser Maßnahme nicht eintreten.«

Katehetske beležke.

O pomenu liturgije za razvoj vestvenega življenja je predaval 21. maja sekovski opat Lavrencij Zeller na Dunaju, in sicer pred izbranim občinstvom, ki se je sešlo v palači kneza Liechtensteina. Temeljna misel je bila: Liturgija je notranje življenje svete Cerkve; iz liturgije mora zajemati naša pobožnost moč in življenje; liturgija vzgaja človeka za popolno religijo, da v resnici posvečuje božje ime, obenem pa izvršuje tudi veliko socialno nalogo, ker trga vezi ne-

častnega človeškega kulta in samopašnosti...

Pri predavanju je bila navzoča tudi prejasna cesarica Zita ter več članov cesarske hiše; dalje kardinal Piffl, nuncij Valfrè, naučni minister Hussarek, več stolnih kanonikov in veliko plemstva.

Najlažji pomoček. Mali prvoobhajanci po deželi navadno še ne znajo in ne morejo rabiti molitvenika. Ob slovesnosti prvega obhajila jim pomaga katehet. Ko pa gredo taki otroci potem sami brez spremstva k sv. obhajilu, si ne znajo veliko pomagati. Priredili smo listke s kratkimi molitvicami. Je nekaj, a ustrezajo ne popolnoma, ker se jih otroci ne nauče prav lahko, če bi jih tudi umeli. Morda bi bilo najbolje, da male obhajance kar v šoli naučimo, kako naj se sami po otroško pogovarjajo z božjim Prijateljem otrok. Naročilo bi se jim n. pr. to-le: Ko prejmeš Jezusa, vstani, pripogni koleno, pojdi s sklenjenima rokama in povešeno glavo v klop. Četudi znaš brati, vendar še nikar ne odpri knjižice, da bi bral poobhajilne molitve, marveč stori tako-le: Pozdravi natihem Jezusa, ki je v tvojem srcu, in reci: »Hvaljen Jezus! — Vekomaj. Amen.« Ta pozdrav lahko še večkrat ponoviš. Nato pa posnemaj sv. Alojzija, ki je vselej, ko je bil pri sv. obhajilu, zaklical v mislih: »Kdo sem jaz in kdo si ti, moj Jezus!« Reci tudi ti sam pri sebi: »Kdo sem jaz in kdo si ti, o Jezus?« — Nato ti bo srce govorilo: »Jaz sem revna, grešna stvar, ti, o Jezus, si Sin božji, Kralj nebes in zemlje. Nevreden sem te časti, da si prišel k meni, ubogemu, grešnemu človeku, pa če bi bil tudi tako čist kakor angeli. A ti, božji Zveličar, sam ukazuješ, da moram k tebi priti in te prejeti. Prišel sem. Zahvalim se ti za to dobroto in ti obljubljam, da te hočem odslej bolj ljubiti.«

Kot tretja točka, ki se naj priporoči otrokom, naj bi bila prošnja do Marije in angela variha. N. pr.: »Ljuba Marija, glej, prejel sem tvojega božjega Sina Jezusa v svoje srce. Rad bi se mu dostojno zahvalil. Ker sem pa za to še premalo zmožen, hvali ti namesto mene ljubelega Jezusa. Tudi tebe, angel varih moj, prosim, pomagaj mi hvaliti in častiti lju-

»bega Jezusa, ki sem ga prejel v podobi belega kruha!«

Sele nato naj odpre otrok knjižico, ako zna brati, in naj opravi zahvalno molitev tudi iz nje.

Ako katehet te stvari prav prisrčno vpričo otrok pripoveduje in izgovarja, kakor bi v resnici sam molil in se zahvaljeval, se jim že z obrazov bere, kako se jih prime, in ni dvoma, da bodo vsaj boljši to tudi sami posnemali.

Drobne opazke. Iz opisa dunajskega kateheta, ki je bil tekom sedanje vojske dalj časa na Španskem zadržan, povzemamo naslednje zanimivosti:

K r s t. Španci so vobče dobri sinovi katoliške Cerkve in vneti častilci Matere božje. Že krstni običaji svedočijo o tem: Krščenci prejmejo celo vrsto imen; med njimi je večinoma tudi ime Marijino s pridevkom tega ali onega Marijinega svetišča, ki jih je ondi vse polno. Krščenca zapišejo v krstno knjigo z očetovim in maternim priimkom. Nezakonskih otrok skoraj ne poznajo; morda jih odvrča od greha in grešne zablode kazni, ki je v tem, da nezakonski otrok ne prejme družinskega imena in tudi ne priimka svoje matere, marveč kar dvoje svetniških imen, n. pr. Sebastian Maria de Mercedes. Krščujejo zmerom le v cerkvi v posebni krstni kapelici ali baptisteriju.

Birma. V škofijskih cerkvah delé škofje zakrament sv. birme ob različnih časih, ne le o binkoštih; zato pa o Duhovem ni takega pritiska, kakor n. pr. na Dunaju.

S v. o b h a j i l o. Kako se izvršuje dekret Pija X.? Poročevalec pravi, da ga je presenetilo, ko je videl, da so 12-, da, celó 14letni otroci šele prvič pristopili k sv. obhajilu. Seveda je treba pripomniti, da je opazoval »ujetnik« samo običaje v velikem mestu. Zgodilo se je, da je bil priča, ko se je slovesnost izvršila samo za enega prvoobhajanca. Španci ljubijo zunanji sijaj in nakit, zato ob taki priliki olupšajo oltar s krasnimi listnatimi cveticami; sv. mašo spremlja instrumentalna godba in petje. Neposredno pred sv. obhajilom je nagovor, ponovitev krstne obljube pride na vrsto šele ob sklepu. Kot spremljevalke na-

stopijo male deklice z angelskimi peruti. Sploh se mora reči, da je vse skoraj malo preveč po gledališko urejeno, kar pač ne povišuje zbranosti in pobožnosti malih obhajancev.

Za sv. spoved in sv. obhajilo pripravljajo otroke večinoma svetne učne moči, ki oskrbujejo tudi sicer ves verstveni pouk. Le k pouku za sv. obhajilo se poda tudi kaplan, ki ga imenujejo »vikarij«. Posledice tega ravnanja niso kaj razveseljive: Ljudstvo je v verstvenih vprašanjih globoko nevedno. — K sv. obhajilu pristopi vsak dan precejšnje število vernikov; seveda je kakor pri nas, bolj zastopan »devotus femineus sexus«.

P o g r e b i. Na Španskem je navada, da se pogreb izvrši z velikanskim zunanjim aparatom. Zbere se veliko duhovnikov, ki hodijo tudi sicer le v talarju. Namesto površnika imajo plašček; na glavi nosijo širok, svilen klobuk. Iz hiše, kjer leži mrlič, gre v sprevedu do 25 duhovnikov, ki spremljajo krsto v cerkev. Tujci se čudijo, ko opazijo med pogrebnim sprevedom samo moške. Šele drugi dan se zberejo vsi sorodniki, torej tudi ženske k mrtvaškemu opravilu, ki traja od devetih do poldneva; med tem se opravijo vsake pol ure tri sv. maše. Pred darovanjem se poda celebrant k obhajilni mizi, kjer se začne takozvani »offertorio«. Vsi navzoči sorodniki pridejo z gorečimi svečami, poljubijo manipel ter darujejo sveče; vržejo jih v posodo, ki je z vodo napolnjena. Nato se nadaljuje sv. daritev s sodelovanjem pravega koncerta na pevskem koru. Cerkev je vsa preprežena s draperijami, električno razsvetljena, tako da se tujcu zdí, kakor da je prišel v gledališče.

P r e v i d e v a n j e b o l n i k o v. V Barceloni n. pr. gre duhovnik v roketu k bolniku; spremljajo ga baklonosci in služabnik, ki nosi veliko rdečo streho v podobi dežnika. Ljudstvo moli Najsvetejše večinoma klečé; redko vidiš človeka, ki bi ne izkazal časti Najsvetejšemu, dasi je ljudstvo tega pristaniškega mesta povečini socialistično-republikanskega mišljenja. Malokdaj kdo umrje, da ne bi bil previden.

ženini. V meščanskih krogih je lepa navada, da mora ženin, ki se poteguje za roko bodoče izvoljenke, najprej govoriti s starši, preden se z nevesto javno pokaže. Zaročni stan prežive ženini in neveste pošteno in brez staršev nikdar ne spremlja ženin svoje neveste. Na dan poroke je v cerkvi velika slovesnost. — Končno je še pripomniti, da se ponaša Španec med drugimi čednostmi prav posebno z zmerenostjo. Pijanost se ne sklada s ponosom v vinorodnih krajih rojenega Španca! Bog daj, da bi se takega ponosa oprijeli tudi naši Slovenci!

In še drobne opazke. V katekizmu so pri 1. cerkveni zapovedi še vedno naštetih med zapovedanimi prazniki Marijinimi in prazniki svetnikov taki, ki so polajšani ali, kakor pravijo, odpravljani. To treba sproti pojasniti in popraviti. — Prav tako tudi odgovor na 737. vprašanje Vel. katekizma: »Kako prejemata zaročenca zakrament sv. zakona?« v obliki, kakor je tam, ni več ločen.

Kakor se kaže, sili neokusna in spotekljiva moda pregloboko izrezane obleke pri ženski mladini v čedalje širše kroge. Vojska lahkoživih ljudi v tem oziru ni nič izmodrila. Katehet naj naprosi dobre učiteljice, ki naj bodo same vzor skromnosti in rahločutnosti, da mu pomagajo zatirati to preveliko svobodo razgaljenosti. Tudi le prekratka krila niso nič kaj prikupljiva, četudi imajo deklice po mestih spodnje oblačilo.

Pred obhajilom med sveto mašo se po liturgičnih pravilih ne bi smelo moliti v domačem jeziku (»Gospod, nisem vreden...«). Prav tako ni dovoljeno, da bi se neposredno pred sv. obhajilom prekinila sveta maša zaradi skupne molitve, pač pa sme biti poprej kratek nagovor. Po obhajilu (med mašo) pustiti ciborij na oltarju, da se koncem dá blagoslov, ne gre. Kjer je količkaj možno, naj katehet sam ne obhaja, marveč župnik dotične cerkve ali pa kdorkoli izmed duhovnikov; katehet naj bi bil med obhajanci, naj bi jih nadzoroval in z njimi molil. (Iz konference ljubljanskih katehetov.)

Zgledi, uporabni pri katehezi.

Tudi junak. V francoskem garnizionskem mestu S. so imeli leta 1912. misijon. Da bi tudi veliki grešniki zadobili milost izpreobrnjenja, je priporočal misijonar nedolžnim otrokom, naj pridno molijo in gredo večkrat k sv. obhajilu. Sedemletni sinček nekega stotnika — Peter d'Aiselle — je prejel prvo sv. obhajilo. Slušal je glas misijonarja ter tudi pristopil odslej vsak dan k mizi Gospodovi. S posredovanjem misijonarjev so mali obhajanci napravili obhajilno zvezo ter sklenili, da hočejo tudi na druge vplivati in jih prositi, da bi prišli k studencu milosti: k sv. obhajilu. Peterček je pridobil najprej svojega starejšega brata, pa tudi mnogo drugih dečkov, da so prihajali vsak dan in prejeli sveto Rešnje Telo. Vsled neprestane prošnje je pregovoril tudi mamico, da je storila isto. Peterček sam je bil čedalje boljši in vestnejši; spoznal je svoje male napake ter si prizadeval, da se jih iznebi. Z otroško ljubeznijo je častil nebeško mater Marijo; vsak dan je molil sv. rožnivenec.

Vsakdanje obhajilo pa ni bilo vseh stari materi in drugim častniškim gospe, ki so prihajale na obisk. Peterček je pa bil stanoviten ter dosegel, da je tudi mamica ostala zvesta obljubi. Rač je vstajal vsak dan en četrt ure poprej, da je mogel svojo pobožnost izvršiti. Posebno goreče je prosil za izpreobrnjenje svojega nevernega očeta.

Nekoč ga je po sv. obhajilu navdala misel, kakor bi slišal glas božji: »Peterček, ali bi umrl, če bi s tem izpreobrnil svojega očeta?« — »Dà, dà,« je koj pritrđil, zraven pa prosil Boga, naj bi mu poslal kako trpljenje, da bi mogel za očetove grehe kaj trpeti.

Prošnja je bila uslišana. Popoldne 29. marca leta 1913. se mu je vlila kri, prav tako naslednja dva dni. Starši si prizadevajo, da bi rešili dragoceno življenje. Poklicali so zdravnika; mati in starejši brat sta pa jela opravljati devetdnevno. Župnik je izvedel, da je Peterček bolan; prinesel mu je vsak dan sv. obhajilo na dom. Oče je to rad dovolil, pa je celó molil vsled prošnje drobnega

boleznika cel rožnivenec z njim, pa tudi molitev »Spomni se, o premila Devica«.

Cel mesec je prenašal deček mučeniško bolezen z zgledno potrpežljivostjo brez tožbâ in brez vzdihov. Ura, ko je prejemal sv. obhajilo, je bila zanj prava radost. Kadar ga je prišel oče pogledat, je opazil, da moli. »O čem pa govoriš z ljubim Bogom?« ga vpraša nekoč. »O tebi,« odgovori bolnik.

Prišel je veliki četrtek. Petletna sestra Peterčkova, Otilija, je prejela prvokrat sv. obhajilo, kar je skoraj umirajočega Peterčka silno razveselilo. Župnik je nato njemu prinesel sv. popotnico.

Peter poklekne v posteljici in sklene roki; nebeško veselje odseva iz njegovih oči. Kmalu nato se začne smrtni boj. Vmes zakliče deček z rahlim glasom očeta. Ta se približa, nastavi uho, da bi ujel, kaj umirajoči deček želi. Peterček mu zašepetne: »Na svidenje v

nebesih!... Zate!« Nato pa stisne molek med otrple prste in izdihne.

Njegov obrazec je bil kakor ožarjen od božje luči. Na ustnih je plaval nasmeš. Stotnik tega ni mogel zdržati. Gre, poišče duhovnika ter se obtoži čez vse življenje. Na velikonočno nedeljo je klečal pri obhajilni mizi ves srečen, dočim poprej 20 let ni ne molil, ne veroval. Zdelo se mu je, kakor bi mu umrli otročiček iz nebes klical: »Sedaj je tvoja dolžnost, da prihajaš k mizi Gospodovi vsak dan namesto mene!« Ko se je zjutraj prebudil, pa se mu je nehote porodila v glavi ista misel uprav takrat, ko je Peterček imel navado hiteti v cerkev k sv. obhajilu. V začetku se je nekoliko ustavljal tej misli, slednjič se je pa vendarle vdal. Ta sklep je bil zanj tolažba in sreča obenem. — Ali ni ta Peterček tudi junak?

Učiteljski vestnik.

Vladarski nastop cesarja Karla I. je praznovala na slovesen način mladina vseh ljubljanskih ljudskih in meščanskih šol 21. junija ob godovnici mladinskega zaščitnika sv. Alojzija. Spored je bil: Po sv. maši se zbere mladina s svojimi razrednimi učitelji, oziroma učiteljicami v učilnicah, kjer se izvrši starosti posameznih otrok primerno slavlje po sledečem načrtu: Soba s podobo cesarjevo se po možnosti okrasí s cvetjem in zelenjem. Po pozdravni deklamaciji slavnostni govor razrednika, ki naj opiše in oriše vrline našega junaškega, skrbnega in modrega cesarja, kakor tudi izredne čednosti ljubeznive in materinsko dobre cesarice Zite. Nato se zapoje (kakor tudi v cerkvi) 1. in 5. kitica cesarske pesmi, na kar se razdele slike Nj. Veličanstvi cesarja in cesarice (dar mestne občine ljubljanske) vsem otrokom. Ob sklepu se lahko dodá še umestna deklamacija ali popevčica. — V cerkvi pojejo vsi učenci, oziroma učenke zahvalno pesem.

Konec šolskega leta. Na srednjih šolah bodo zaključili šolsko leto 28. junija. Tudi na ljubljanskih ljudskih in meščanskih šolah prenehajo iz raznih

vzrokov istodobno s poukom. Srednje šole na Hrvatskem so imele sklep 15. junija. Ako bodočo zimo ne bo kuriva, nameravajo baje vpeljati zimske počitnice, šolo pa razmerno prej pričeti.

Umrla je 9. maja v Rovtâh nad Logatcem marljiva, vzorna učiteljica gdčna. Pavla Brezovšek po večletnem bolehanju. Pokojna naša tovarišica je bila res prava učiteljica in vzgojiteljica, ki je to, kar je učila, tudi z zgledom potrjevala ter s svojim vplivom in modro besedo tudi zunaj šole blagodejno vplivala na doraščajočo mladino v Marijini družbi, v pevskem zboru in drugod. Naj blaža pokojnica zbudi med našo zvezo mnogo zaslužnega tekmovanja! R. i. p.!

Kdo nasprotuje univerzi v Solno-gradu? Edino-le ljudje, ki prisegajo na prapor »Svobodne šole«, kakor: L. Hartmann, Crammer, baron Hock i. dr., kateri so se oprijeli izrecno protiklerikalnega programa. Njih glasilo je dunajska »Arbeiter-Zeitung«, ki je namesto stvarnih protirazlogov zašla na polje prostaških zabavljic. Za katoliške Avstrijce je prav to nasprotovanje znamenje, da so pravto zadeli, ko so spravili vseučilišče na

noge. »Die schlechtesten Früchte sind es nicht, woran die Wespen nagen!«

Na deželni meščanski šoli v Celju je nameščen učitelj Ludovik Zabukovšek.

Učitelji in učiteljskišniki, ki so bili pri pregledovanjih potrjeni in imajo pravico do enoletnega prostovoljstva, morajo služiti pri skupni vojski ali pri domobranstvu, kamor so pač uvrščeni ob pregledovanjih. Kdor želi vsekako služiti kot enoletni prostovoljec pri domobranstvu, mora za to prositi pred nastopom črnovojniške službe. Po demobilizaciji se vsi premeste k domobranstvu.

Usposobljenostne skušnje vojakov. C. kr. domobransko ministrstvo je odredilo, da se sme učiteljem, ki služijo pri vojaki v zaledju, dovoljevati osemdnevni dopust, če prosijo zanj pri svojem predstojništvu v ta namen, da napravijo usposobljenostno preizkušnjo.

† **V. Borštner.** 1. maja je umrl v Ljubljani nagle smrti vpokojeni profesor g. V. Borštner, star 75 let. Kot profesor matematike je bil pokojni Borštner strah za marsikaterega dijaka, osobito za takozvane »krokarje«. Mož je pa bil drugače blažega srca ter je bil osobito zadnja leta profesorske službe pravi oče svojim dijakom. P. v m!

Odlikovanje. Viteški križ Franc Jožefovega reda je dobil dvorni kaplan in študijski prefekt na dunajskem Avguštinju, naš rojak dr. Jos. Ujčič.

Spremembe. Litija: Severa Tanzig, prov. vod., Izlake. — Kamnik: Štefanija Levec, supl., Dol. — Črnomelj: Angela Jurečič, prov. vod., Štrekljavec. — Postojna: Marija Ušeničnik, supl., Št. Vid. — Radoljica: Ljudmila Korošec, supl., Bled.

Skrb za obutev ubogim ljubljanskim otrokom. V Ljubljani se za preskrbo revne in zanemarjene mladine prav veliko stori. Mestni šolski svet je uvidel, da je največja ovira rednega pouka pomanjkanje čevljev. Mestna občina je vsled tega podarila veliko vsoto 4000 K, da se nabavi siromašni deci potrebna obutev. V isti namen je podarila tvrdka P. Kozina v Ljubljani 30 parov, tvrdka Karl Polak 100 parov; upravni odbor dnevnih zavetišč je kupil 561 parov, 574 parov je pa poslalo c. kr. deželne pred-

sedstvo kranjsko kot darilo Nj. Veličanstva presvetle cesarice Zite iz akcije »Za otroka«. — Skupno je bilo torej v šolskem letu 1916./17, razdeljenih 1120 parov čevljev. Ker znaša povprečna cena enega para 12 K, bi bila en gros cena razdeljenih čevljev 13.440 K. — V zalogi je ostalo še 145 parov. Skrb in delo z razdelitvijo je imel povečini c. kr. mestni šolski nadzornik Fr. Lavtižar.

C. kr. deželni šolski svet za Kranjsko. Iz seje 16. maja: Potrjena sta bila v službi in prejela naslov »profesor« gg. Jožef Marn in katehet dr. Jakob Kotnik na gimnaziji v Kranju. — Supl. gđč. Marija Erker v Zdhovem je dobila definitivno mesto na ljudski šoli v Livoldu. — Nadučitelj v Dolu g. Jožef Reich in zač. vpok. učit. g. Marija Freud roj. Drenik sta dobila stalno pokojnino. — V predsedstvo kranjskega deželnega društva c. kr. avstr. vojaškega zaklada za vdove in sirote, kakor tudi za varstvo otrok in mladinsko skrbstvo so imenovani: nadzornika dr. H. Svoboda in ravnatelj Fr. Lavtižar, nadučit. J. Jeglič, ravnateljica g. Fr. Ileršič, voditeljica dekliske slovenske osemrazrednice gđč. Fr. Zemme, mestni učitelj Fr. Schiffrer.

Naša zborovanja.

Podružnica »Slomškove zveze« za novomeški in črnomaljski okraj je imela sestanek dne 3. maja na grmski šoli. Pred zborovanjem je obravnaval v javnem nastopu z učenci 4. razreda novomeške deške ljudske šole vodja deške ljudske šole p. Atanaz Ausser »g a d a«. Po srčnem pozdravu gostov in učiteljstva je predsednik zborovanja g. dr. Ciril Ažman otvoril zborovanje. Najprej je bila diskusija o praktičnem nastopu. V debato je posegal posebno g. nadučitelj Lobe. Iz celega razgovora se je videlo, da je bil nastop sam zase jako dober in da je predavatelj vso tvarino, razen par malenkosti, prav povoljno obdelal.

Nato je imela predavanje gđč. Pavla Štrumbelj iz Žužemberka: »Mladina, naša sreča«. Opisala je po poetičnem uvodu gorje, ki se je naselilo v tej vojski v naše hiše in družine. Tudi otroci seveda pri tem občutijo. In zato je dolžnost učiteljstva, da se koli-

kormoč potrudi v prid mladine. Vsakdo naj skuša odpravljati napake pri mladini, kajti iz nje zrastejo bodoči državljanji, ki bodo hvaležni svojim učiteljem. Gdč. predavateljica ima pesniški talent, in dolgotrajno ploskanje je pričalo, kako zelo je ugajalo njeno predavanje. V razgovoru so razni gospodje poudarjali težkoče idealnega stremjenja posebno v sedanjem času. Splošno se je trdilo, da so oblasti premalo na roko učiteljstvu.

Tretja točka je bila: »Razgovor o gmotnem stanju učiteljstva«. Referiral je o tem g. nadučitelj Koželj. Opravičeno je tožil nad slabim gmotnim stanjem ter primerjal razmerje med učiteljstvom in drugimi dobro preskrbljenimi stanovi, ki so veliko manj izobraženi. Po debati so bili sprejeti naslednji predlogi: 1. Podružnica »Slomškove zveze« za novomeški in črnomaljski okraj prosi centralno zvezo, naj posreduje pri deželnem odboru za povišanje vojne podpore po zgledu koroškega deželnega odbora (40 do 50%). 2. Podružnica prosi centralno zvezo, naj posreduje pri deželnem odboru, da se dovolijo učiteljstvu, ki je položilo drugi izpit, dohodki definitivno nastavljenega učiteljstva. 3. Gosp. predsednik naj pozove tudi druge centrale, da se pridružijo tem predlogom.

Iz odborove seje. 16. maja so se sešli odborniki »Slomškove zveze« k skupni seji. Predsednik poslanec Jaklič je ovrigel neutemeljene govorice, kakor da se naša zveza ni nič brigala za učiteljstvo v teh bridkih časih. Predsedstvo se je vedno potezalo za vojno podporo, kar se je v ožjem svetu S. L. S. meseca marca javno konstatiralo.

Tajnik vodja Adolf Sadar je poročal

o podrobnem delu načelstva v zadnjem času: o poklonitveni deputaciji povodom smrti cesarja Franca Jožefa in ob nastopu sedanjega presvetlega vladarja; o korakih v prid ljubljanskemu učiteljstvu i. dr.

Odposlanec novomeške podružnice P. Atanazij Ausser je naznanil resolucije, sprejete na novomeškem zborovanju.

Odborniki sklenejo, da podpiše »Sl. zveza« 1000 K VI. vojnega posojila, če bo blagajna zmogla. — Občni zbor se skliče jeseni, če se bodo dotlej razmere izpremenile.

Podpredsednik Čadež poroča, da se je oglasilo in plačalo članarino precejšnje število čč. duhovščine ter predlaga, da se v bodoče zabeleži v zapisnik članov »Slomškove zveze« tudi imena duhovnikov. Glede gmotnega stanja strokovnega glasila »Slov. Učitelj« omenja, da bo zadrega, ker se je papir tako podražil in bo račun izdatno večji, nego je bil minula leta, plačevanje naročnine je pa deloma močno zaostalo. Treba bo terjati, zraven pa — prositi podpore.

Novi člani »Slomškove zveze«: P. n. gdčne. Očakar Marija, učiteljica, Šmartno pri Litiji; Očakar Anica, učiteljica v Litiji; Kersnik-Rott Leopoldina, Pevma pri Gorici, zdaj Zagorje ob Savi; Cepuder Irma, učit., Šmartin pri Kranju; Vider Ljudmila, učit., Št. Vid pri Ljubljani; Matkovič Marija, učit. v Ljubljani; Meglič Tatjana, učit., Komenda; Zupanec Stanislava, učit., Loški potok; Kramer Miroslava, prov. učit. v Škofji Loki; Andreičič Ema, učit., Stopiče; Štupica Ivan, nadučitelj v Mošnjah; Klemenc Ivana, učit., Čemšenik; Han Karolina, učiteljica, Hrušica; Rupar Marija, učit., Preska. — Nekaj članic je bilo izključenih.

Vzgoja.

Z mestno mladino na deželo! Mladinskemu skrbstvu se je v sedanjih vojski odprla nova panoga, ki je v Nemčiji že lani obrodila najboljše sadove. Mestno mladino, ki je v sedanjih razmerah izročena hiranju, hočejo skrbni mladino-ljubi spraviti na deželo, na zrak in vsaj

zadostno hrano. Da se ta prekornostna akcija udejestvi, je v prvi vrsti poklicana duhovščina, tako sodi »Kath. Kirchenzeitung« v št. 21. t. l. Knez in škof dr. B. Kaltner je v svojem naredbenem listu razglasil oklic, ki v njem naproša župnijske urade, naj bi duhovniki z

oklici v cerkvi, pri zborovanjih, kakor tudi z osebnim vplivom skušali trdne posestnike in posestnice pridobiti, da bi sprejeli za 6—8 tednov v letošnjih počitnicah solnograjske otroke brezplačno v oskrbo. Umevno, da se vpoštevajo samo hiše in družine, kjer bodo otroci v verskem in nravstvenem oziru dobro zavarovani, imeli razmerno dobro hrano in zmerno delo. Nadškof pričakuje, da bodo imela vabila duhovnikov najlepše uspehe. Izvršitev vsega tozadavnega dela je poverjena posebnemu duhovskemu odboru v zvezi z Vincencijevo družbo in kat. žensko organizacijo.

Na Dunaju so se za stradajočo in oslabeledo mladino potegnili člani katehetskega društva. Društvo je razposlalo župnikom po deželi oklic naslednje vsebine:

Počitnice so pred durmi. Dočim jih drugače mladina z veseljem pozdravlja ter se jih srčno veseli, bo letos ta čas zanjo čas prevare in puste otožnosti. Namesto da bi si nasitila oči in srce v bogati naravi ob solnčnih žarkih, ob cvetni vonjavi, bodo morali otroci ždeti v zatohlih mestnih sobanah, na mrkljih in pustih dvoriščih. Kdor pozna dunajske otroke in njih solnčno razpoloženje, bo umel tudi njih potrtost, ako se jim ne nudi kakov kotiček v širokem svetišču oživljajoče narave. Dunajski katehetje se torej obračajo do svojih tovarišev po deželi s prošnjo: Bratje, pomagajte nam, da zagotovimo dunajskim otrokom za počitnice prostorček na solncu! V vaših župnijah jih je veliko, ki trpe bedo in pomanjkanje; tem ne maramo nakladati novih bremen. Med njimi so pa vendar še tudi taki, ki bi se pri njihovi mizi našel še prostorček za kako drobno mestno stvarco. Med njimi so taki, ki jim je otroški »Bog plačaj!« in pogled nedolžnega očesca več, kakor največji dobiček. Izpregovorite z njimi prijazno besedo. Povejte jim, da pride v osebi takega otroka k njim Zveličar sam, ki je rekel: »Kdor sprejme takega otroka v mojem imenu, mene sprejme.«

Med meščani in kmetiškim prebivalstvom je dostikrat neko nespোরazumljenje in nezaupnost, ki se bo s to akcijo

omililo. Z lastnimi očmi bodo mestni otroci gledali in videli, kako se mora kmet truditi in péhati preden spravi pridelek na varno...

Kristus Gospod se obrača po duhovnikih do vernega ljudstva ter ponavlja besede sv. pisma: »Vzemi to dete in izredi mi ga; jaz ti pa poplačam.«

Oklic dunajskega katehetskega društva smo po vsebini objavili zato, ker bi se morda dalo tudi pri nas v tej panogi mladinske preskrbe kaj doseči. Ljubljanski otroci iz nekaterih družin bi bili vsega priporočila vredni. — V mestnem svetu monakovskem so z veseljem sprejeli obvestilo velikega župana, da se je ponudilo okrog 50.000 kmetiških družin, ki so voljne sprejeti v oskrbo in rejo mestne otroke. Bavarske železnice bodo dovolile znatne olajšave za prevažanje takih otrok in njih spremljevalcev oziroma nadzorovateljev.

Pestunje — slabe varihinje. Odkod ljuljka? tako se začudeno vprašuje marsikateri oče, ki vse stori, da bi otroka zavaroval pred slabimi vplivi, ki ga nikoli ne pusti brez potrebnega varstva. Prej ali slej se kljub njegovi skrbi in pazljivosti pojavi strupena ljuljka, ki se je po neprevidnosti, zlobnosti in lahkoživosti otroških varihinj prikradla v nedolžno srce. Na pestunje se starši ne smejo vselej zanesti. Da se ne manjka vestnih in vzornih varihinj med uslužbenkami, kdo bi to tajil! Dobe se pa tudi prikrite narave, tihe vode, ki porabljajo vsako priliko, da se snidejo na sprehodih, javnih igriščih in vrtovih s sumljivimi osebami. Ob takih prilikah nikoli ni vse v redu: ne govorjenje, ne obnašanje, ne pogledi, ne kretnje in še marsikaj drugega ne. Otrok, dasi navidez nedovzet in nedostopen, vidi in opazi veliko več, kakor si mislijo take neizkušene punčare. Ako vidiš na isti klopici, kjer se okrog motoviliijo otroci, sedeti pestunjo in vojaka, ki imata svoje zabave in dvomljive pogovore, te kar nekaj v srce zbode, kajti takrat se seje ljuljka v otroška srca.

Nikar torej takim pestunjam preveč zaupati, če ti je mar sreča in nedolžnost tvojih otrok!

Raznoterosti.

Pomenljivi in spomina vredni dnevi. V drugi polovici maja je bilo naše slovensko obsoško ozemlje med Tolminom in morjem v najstrašnejšem ognju **desete bitke**. Desetič je gnal italijanski naš sovražnik svoje številne sile v klanje in smrt hoteč si priboriti pot preko Krasa v naš Trst. Zgodovina bo pisala o novih junaštvih naših neprekosljivih čet, ki so kljubovalno in vztrajno odbijale vsako premoč ter zadale sovražniku izredne izgube. Cesar sam je pohitel v glavni stan slavljenega generala pl. Boroovića in k zvestim četam, da se jim je osebno zahvalil za hrabrost, vztrajnost in požrtvovalnost. Pripel je osebno generalnemu polkovniku Borooviću komanderski križec vojaškega reda Marije Terezije v znak priznanja in zadovoljnosti.

Obenem s presvetlim cesarjem se je pripeljala 2. junija na jug tudi ljubljena cesarica Zita, ki se je skoraj dva dneva mudila v Ljubljani. O tem visokem posetu slovenske metropole, namenjenem v prvi vrsti našim hrabrim armadam in junakom 10. obsoške bitke in ranjenecem, so pisali obširno drugi listi. Prezreti pa ne smemo **poklonstva, ki ga je napravila cesarici Ziti mladina ljubljanskih ljudskih in srednjih šol z učiteljstvom vred.**

Popoldne dne 2. junija ob dveh se je zbrala ljubljanska mladina v slavnostni opremi, deklice v belih oblačilih ob drevoledu v Zvezdi. Deklice so si preskrbele cvetic, šopkov in zelenja, dečki so imeli zastavice v rokah. Veselje je bilo pogledati to pestro in veselo družbo, ki je nestrpnost pričakovala trenutka, da se pokaže visoka gospa. Ko se pripeljejo vozovi, je za hip nastala tišina; nato se je pa čulo tako prijetno, neprisiljeno in navdušeno tzklikanje, tako ubrani živio-klici iz tisočerih grl, da je bilo res ganljivo. Cesarica se je peljala krog Zvezde ter prijazno in ljubeznivo odzdravljala na vse strani. Deklice so med tem obsipale cesarski voz s svežim cvetjem.

Ljubljanska mladina je napravila na Nj. Veličanstvo cesarico najboljši vtis. Ljubljanskemu prebivalstvu se je skup-

no s cesarjem potom dež. predsedstva zahvalila za prijazni sprejem in za izkazane poklonitve; poudarjala je pa še posebno, da jo je izredno razveselila ganljiva poklonitev šolske mladine na Kongresnem trgu. — Ta trenutek bo ostal mladini v trajnem spominu.

Naša cesarica Zita je tudi izredno nadarjena. Kakor znano se je Zita v mladosti (od 10. do 16. leta) vzgajala v samostanu benediktink v Zangbergu na Bavarskem. Veselilo jo je petje in godba, zato se je pridno vežbala tudi na orgljah. Pridobila si je veliko spretnost ter je večkrat v samostanski cerkvi oskrbela orgljanje. Tudi ko se je vrnila iz zavoda v krog domače družine ji je bilo v posebno veselje, da je ob nedeljah in praznikih orgljala pri službi božji v domači kapeli.

Izboljšanje plače. Pred leti in leti je neki vaški učitelj neprestano moledoval, da bi mu izboljšali plačo. Nekega dne pride šolski nadzornik, pa mu reče: »Višja oblast se je naveličala vaših prošenj in vam je zvišala dohodke za 350 gld.« Učitelj: »Upam, da mi bo ta znesek plačala blagajna, kajti z naturalnimi dajatvami je moja revna občina že itak preobložena.« Nadzornik: »Nič nikar ne skrbite. So kar kratko napravili: Stanovanje, vrt in njivo so vam za 350 gld višje cenili.«

Sklep šolskega leta. Naučni minister eksccelencia Hussarek je odredil, da se tudi letos predčasno zaključí šolsko leto na avstrijskih srednjih šolah, in sicer že 28. junija. Ta dan se razdele tudi pričala, ako na zavodu ni bil dalj časa prekinjen šolski pouk.

Cesarica Marija Terezija in ljudska vzgoja. Za vlade cesarice Marije Terezije je prodrla na površje tudi zahteva, da je treba skrbeti za boljše izoliko kmečkega, obrtnega in trgovskega stanu. Podlago za to naj napravi ljudska šola. Prvi je sprožil to misel diplomat grof Perggen, ki je 1770. leta sestavil tudi načrt za izboljšanje šolstva in vzgojstva. Cesarica je načrt odobrila. Kako malo prave in odkrite vneme za povzdí-

go nižjih stanov je bilo med takratnimi aristokratskimi krogi, priča naslednji odstavek v načrtu grofa Pergena: »Pouk naj se omeji pri najnižjih stanovih prebivalstva, ki izvršujejo najtežavnejša, najneprijetnejša dela, za katere je treba le malo razuma — na najnujnejše stvari. Želeti je celo — tako se zdi — da se duševno obzorje ljudi preveč ne razširi, ker bi drugače le neradi opravljali svoja dela in bi svoja bremena le s tem večjo nevoljo prenašali.«

Isteža mnenja so bili tudi drugi sovrstniki Pergeni, ki so se pečali s šolskimi problemi. O ženstvu so sodili, naj se ne uči drugega nego kuhati in šivati. Tako enostranske sodbe se cesarica Marija Terezija ni oprijela, nasplošno je pa odobrila načrt Pergenov.

Šolske obveznosti takrat niso poznali. Za vzdrževanje šol so morale skrbeti občine, nihče jih pa k temu ni moral. Poučevali so cerkveniki, invalidi, rokodelci, ki so znali brati in pisati. Za plačilo so pobirali šolnino. Duhovniki so bili nekaki nadzorniki, a povečem le glede verstvenega pouka. Za red in disciplino v šoli je skrbela — šiba, pa ne le v ljudski, marveč tudi na višjih in po mestnih šolah. O priliki svojega službenega jubileja je rektor nekega zavoda na Virtemberskem s ponosom preračunal, da je »počastil« svoje gojence 911.527krat s palico, 136.715krat s šibo, 1.115.800krat s klofuto.

Ko se je jelo šolstvo izboljševati, so se pojavljali hitro novi reformatorji in tako ima Marija Terezija zaslugo, da je pomagala polagati vsaj temelj ljudski izobrazbi, četudi se zanjo v našem zmišlu vsled takratnih razmer ni mogla ogreti.

Koliko je »tona« na ladji. Dan za dnevom čitamo v časnikih: toliko ladij s tolikimi tonami so potopili podmorski čolni. V trgovini znači tona težo 1000 kilogramov. Na ladjah je tona prostor, ki meri 2'83 m³. Parnik s 5000 tonami je kakor dvorana, ki je 100 m dolga, 20 m široka in 7 m visoka. Tak parnik porabi na dan 15 ton t. j. 15.000 kg premoğa. Ker je specifična teža premoğa 1,3, tedaj meri 15.000 kg premoğa 11.538 dm³ ali 11'538 m³ ali 11'538 : 2'83 = 4 t o n e.

Bosa mladina. Pred kratkim smo čitali v časnikih, da hodi srednješolska mladina v Celovcu z ozirom na drago obutev bosa tudi v šolo. Bos hoditi — se pa priporoča tudi iz zdravstvenih ozirov. To je prav posebno poudarjal pokojni župnik Kneipp. Ako pomislimo, da mnogo ljudi takoj dobi nahod ali bolezen v vratu, če le nekoliko mokrote v čevlje pride, nam bo jasno, da se je treba utrditi in to najlažje izvršimo, ako se navadimo hoditi brez obutve v poletnem času po rosi. Najprej je treba pričeti po suhi solnčni travi. Potem se noge tako privadijo, da tudi mokrota nič ne škoduje kakor nič ne škoduje, če si zmočimo roke ali obraz. Ako pa čutimo pri hoji po rosi zelo mrzle noge, potem se seveda hitro obujemo. Kmečki otroci se malokdaj prehlade, ker so vedno bosí. Priporoča se to tudi mestnim, posebno pa še tistim, ki gredo s starši o počitnicah na kmete. Taka hoja tudi živce utrjuje. —a—

Iz ujetništva. — (Piše tovariš nadučitelj Fr. Silvester.) Predragi gospod katehet! Skoro tri tedne sem že tu, v mestu Orehov, na severu Berdjanskega ujezda. Gorod leži ob železnici, ima 6000 prebivalcev, žensko gimnazijo, realno učilišče (realko) in mnogo ljudskih šol. V »notranjem« mestu prevladuje židovski element. Drugače je v Orehovu prav živahno: lepo šetališče, izvrsten »iluzijon« (kinematograf), kjer je vsak večer predstava, čedna pravoslavna cerkev in veliki bazar.

Vem, da Vas najbolj zanimlje, če Vam kaj napišem o življenju na bazaru, kamor kmetice vsak dan prineso vsega, kar treba za kuhinjo. Seveda je vojna marsikaj izpremenila, vendar ne izdam nobene tajnosti, če povem, da so cene živlom približno take, kot pri nas v — mirni dobi. Kupiš vsega kolikor hočeš, trikrat na teden tudi raznega mesa in sicer poljubno količino.

V sibirskih »lagerih« mi marsikaj ni dopadlo; zdaj pa moram priznati, da vlada v tem ujezdu napram vojnim ujetnikom zelo mil, pravzaprav prijateljski režim. Bil sem v raznih krajih, govoril z mnogimi tovariši in zato imenom kulturnega dvajsetega stoletja srčno želim, da

bi uživali tudi ruski vojni ujetniki pri naših slovenskih gospodarjih isto prizanesljivost, naklonjenost in kar največjo — svobodo.

Nadučitelj Fran Silvester. Orehov v Tavriji (Rusija) 15. (28.) XI. 1916.

Pisalni krč v prste dobe navadno le ljudje, ki veliko pišejo. Pojavi se pa včasih tudi pri šolarjih, zlasti če rabijo pretrda peresa ali če peresnika pravilno ne drže; tudi slab papir ali slaba podlaga je lahko vzrok. Spozna se hitro, ker začno taki učenci prav slabo pisati in kracljati, da se še brati ne more. Pri odraslih je pa navadno vzrok prenaporno delo ali pa tudi revmatizem. Zdravi se ta krč navadno z elektriko, masažo in gimnastiko; potreben je pa tudi počitek. Posebno se priporoča gimnastika prstnih členov in plavanje v ne premrzli vodi. Tudi različno premikanje prstov v

vodi učinkuje prav dobro in odpravi trdost in okornost.

Cesarska pesem. Peta kitica cesarske pesmi je doživela v naglici toliko inачič, da je nastala neljuba zmešnjava; na vsaki šoli so imeli drugačno besedilo. Dobili smo sedaj novo kitico, ki jo je priredil in na prvotno besedilo naslonil deželni šolski nadzornik dr. M. Opeka. Predložena je naučnemu ministrstvu, da jo potrdi, ako ne bo zaukazana docela nova verzija. Glasi se:

In s cesarjem zaročnico
v srčni zvezi združeno,
varuj Bog nam cesarico,
blago mater in gospo.
Kar le more v srečo biti,
Bog naj jima podeli!
Slava Karlu, slava Ziti,
slava hiši habsburški!

Slovstvo in glasba.

»Katoliška bukvarna« v Ljubljani je oskrbela zadnji čas naslednje priporočljive novitete:

Nemščina brez učitelja. I. del. Nemška slovnica za samouke. Četrta, predelana izdaja. Priredil Pavel Novak. V Ljubljani, 1917. Cena K 1-50.

Krepki in nepravilni nemški glagoli. Sestavil Pavel Novak (iz knjige »Nemška slovnica za samouke«). Cena broš. K —40.

Nasveti za hišo in dom. Po raznih virih priredil I. Majdič. Ljubljana, 1917.

Cena K 5—, vez. K 6-50. — 410 strani obsegajoča praktična knjiga ima štiri dele: gospodarstvo, gospodinjstvo, domače zdravljenje, razno. V vsakem oddelku so razvrščeni nasveti v abecednem redu. Natančno urejeno je tudi kazalo, da precej dobiš, o čemer se hočeš poučiti. Četudi so nekatere reči že malo zastarele, vendar ta pomanjkljivost skrbno in za praktično življenje izborna sestavljeni knjigi ne manjša vrednosti.

Luis Coloma: **Boy.** Roman Iz španskega prevel A. Kalan. V Ljubljani, 1917. Cena K 3—.

Draginjska doklada „Slovenskemu Učitelju“.

G. Sadar Adolf, vodja vzgojevališča v Ljubljani, 1 K; g. Bregar Agneza, učiteljica v Zgornji Šiški 2 K.
g. Novak Josip, c. kr. okr. šolski nadzornik v Kočevju 5 K;

Opozorilo.

Okoli prvega junija smo poslali do 300 dopisnic z označbo, koliko letnikov ima kdo na dolgu. Prosimo nujno, da bi se dotični računi poravnali. Listu prav z ozirom na te terjatve, ki bi z njimi vsaj za silo mogli poravnati velike stroške v tiskarni, nismo dvignili naročnine. Kdor ne bi vpošteval te prošnje, mu bomo list morali ustaviti, dasi se pravici do terjatve nikakor ne odrečemo.

Upravništvo in uredništvo „Slovenskega Učitelja“.

